

ส่วนที่ 1

- ทฤษฎีและแนวความคิดในการจัดระเบียบบริหารราชการ
พลเรือนไทย
- กฎหมายเกี่ยวกับระเบียบบริหารราชการ

บทที่ 1

ทฤษฎีและแนวความคิดในการจัดระเบียบบริหารราชการ พลเรือนไทย

การบริหารราชการ โดยทางแนวความคิดจัดระเบียบบริหารจะต้องอาศัยระบบการทำงานระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานที่รัดกุมซึ่งจะมีประสิทธิภาพ การบริหารราชการมีขอบเขตการดำเนินงานกว้างขวาง สลับซับซ้อนมีผู้ปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก จำเป็นจะต้องมีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติราชการมีระเบียบแบบแผนที่แน่นอนชัดเจน มีระบบที่พัฒนาความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน จึงจะส่งผลให้การบริหารราชการได้รับความสำเร็จทำนองเดียวกัน หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติราชการ หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการนั้นหมายถึง ข้อปฏิบัติหรือข้อกำหนดการปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการมีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ นับตั้งแต่ขนบธรรมเนียมประเพณีการปกครองซึ่งวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ กฎหมายรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ ตลอดจนความจำเป็นในการบริหารงานและแนวความคิดที่ได้รับมาจากที่อื่น ๆ ด้วย สำหรับประเทศไทยนั้นมีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการที่สำคัญและใช้เป็นพื้นฐานในการบริหารราชการมีหลายฉบับ เช่น

(1) กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน¹

กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ในปัจจุบัน ก็คือ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 (พ.ศ. 2515) ซึ่งได้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตามหลักการรวมอำนาจ การแบ่งแยกอำนาจ และการกระจายอำนาจ นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินยังโยงไปยังกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ในรูปของตำบลและหมู่บ้าน นำมาใช้ตั้งแต่ปี 2457 ซึ่งยังมีผลใช้บังคับอยู่จนถึงปัจจุบัน

กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินนับว่ามีความสำคัญในการบริหารราชการแผ่นดินรองลงมาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายบริหารราชการอื่น ๆ จะตราให้ขัดหรือแย้งกับกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้

¹ สมาน รังสิโยภุชงค์, สุธี สุทธิสมบุรณ์, การบริหารราชการ (ไทยพิมพ์-โรงพิมพ์อักษรการพิมพ์ 2523), หน้า 51

(2) กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (จัดแบ่งส่วนราชการ)²

กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ในปัจจุบัน ก็คือ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 (พ.ศ. 2515) ซึ่งเป็นกฎหมายที่จัดแบ่งกำหนดจำนวนกระทรวงและทบวงกำหนดอำนาจหน้าที่ของกระทรวงและทบวง ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการและการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการแบ่งส่วนราชการของกรมออกเป็นกองและแผนก ต้องพิจารณาจากพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมนั้น ๆ ซึ่งจะระบุชื่อส่วนราชการต่าง ๆ เท่านั้น

(3) กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนทุกประเภท³

กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนเป็นกฎหมายแม่บทสำคัญที่เกี่ยวกับตัวข้าราชการ เริ่มตั้งแต่การกำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือน การบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การโอนย้าย การลงโทษทางวินัย จนกระทั่งการออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ

กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการในลักษณะกฎหมายท้องถิ่นหรือกิ่งท้องถิ่น ที่อนุโลมตามหลักการของกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน มีหลายฉบับด้วยกัน เช่น กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร 2518 กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ฯลฯ ความสำคัญของกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนอยู่ที่อำนาจในการออกกฎก.พ. ระเบียบข้อบังคับซึ่งมีความสำคัญมาก เช่น กฎก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการ กฎก.พ. ว่าด้วยการสอบสวน ฯลฯ

ข้อสังเกตสำหรับกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนอันเป็นสาเหตุให้การบริหารงานไม่คล่องตัวก็คือ การกำหนดระเบียบปฏิบัติในรายละเอียดไว้ในพระราชบัญญัติมากเกินไป ซึ่งหากกำหนดหลักการเฉพาะส่วนสำคัญไว้ในพระราชบัญญัติและให้อำนาจในการออกระเบียบปฏิบัติ โดยให้เป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร เช่น พระราชกฤษฎีกา ระเบียบ กฎ เป็นต้น ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการพลเรือนให้คล่องตัวยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามก็อาจจะมีผลเสียในกรณีฝ่ายบริหารใช้อำนาจเกินขอบเขตจะทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนได้

(4) กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการอื่น ๆ⁴

การบริหารราชการในส่วนที่เป็นปัจจัยการบริหารอื่น ๆ ก็มีกฎหมายบัญญัติวิธีดำเนินการ

2 Ibid P. 52

3 Ibid p. 53

4 Ibid p.55

การในเรื่องต่าง ๆ ขึ้นไว้ เป็นวิธีการปฏิบัติอยู่มากมาย ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้.-

(ก) วิธีการงบประมาณ กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่จัดทำงบประมาณ ลักษณะของงบประมาณ วิธีการจัดทำงบประมาณ การโอนงบประมาณรายจ่ายและการควบคุมงบประมาณ ซึ่งข้าราชการและส่วนราชการต่าง ๆ ต้องดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้ และยังมีระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินในประเภทต่าง ๆ

(ข) การพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีกฎหมายกำหนดการวางแผนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการดำเนินงานเพื่อวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารราชการ และการพัฒนาชาติในอนาคต

(ค) กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กำหนดหลักเกณฑ์การได้รับบำเหน็จบำนาญจากทางราชการ ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจและเป็นหลักประกันแก่ข้าราชการในการยึดราชการเป็นอาชีพ อันเป็นแนวความคิดของการบริหารงานในด้านขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งถือว่าเป็นผลประโยชน์ตอบแทนข้าราชการนั่นเอง

นอกเหนือจากกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีพระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี กฎ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติราชการอีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคน เงิน และวัสดุสิ่งของ ตลอดจนระเบียบเร่งรัด กระตุ้นขอความร่วมมือ มืออยู่มากมาย และกระจัดกระจายอยู่ตามส่วนราชการที่เป็นเจ้าของเรื่อง ยากนักที่จะศึกษาให้เข้าใจในระยะเวลาอันสั้นได้

การมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ จำนวนมากเช่นนี้ พิจารณาในด้านดีเท่ากับเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ให้เป็นบรรทัดฐาน ไม่มีการเลือกปฏิบัติตามความพอใจ แต่หากคำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่มุ่งป้องกันการทุจริตหรือเน้นในการควบคุมจนเกินไป ย่อมจะเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงาน เพราะต้องผ่านขั้นตอนและวิธีการต่าง ๆ หรือในบางกรณีอาจไม่มีความจำเป็น และไม่มีผลในทางควบคุมป้องกันแต่ประการใด ซึ่งเป็นปัญหาและเทคนิคในการบริหารราชการนั่นเอง เมื่อมีกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเป็นอันมากมาย ย่อมเกิดปัญหาตามมาอีก เช่น **ประการแรก** สิ้นเปลืองเวลาในการพิจารณาเปลี่ยนแปลงแก้ไข ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการปรับปรุงระเบียบปฏิบัติให้เหมาะสมและมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น ตลอดจนเพื่อให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้า และแนวความคิดใหม่ ๆ ในการบริหารราชการ การพิจารณาในประเด็นแรกนี้อาจจะถูกต้อง แต่อาจจะมีปัญหาอื่นใดก็อาจจะเป็นได้ ถ้าหากไม่มีกฎและระเบียบที่รัดกุม ส่วนปัญหา**ประการที่สอง** อันเป็น

แนวทางหรือคุณค่าปฏิบัติของข้าราชการ การยึดถือข้อกำหนดโดยเคร่งครัด ในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่อาจไม่เข้าใจความมุ่งหมายของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และตีความตามตัวอักษรหรือตามความเข้าใจของตนเอง ทำให้เสียเวลาในการโต้แย้งโดยไม่จำเป็น และเป็นปัญหาอันเป็นที่มาของคดีร้องทุกข์หรือการฟ้องร้องคดียังศาลสถิตยุติธรรม อย่างไรก็ตาม กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการเป็นเครื่องมือที่กำหนดขึ้นใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ มิใช่คัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ที่แตะต้องมิได้ หากกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับใดล้าสมัยไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการบริหารราชการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้เพื่อให้การบริหารราชการเกิดผลดีแก่ประชาชนและประเทศชาติ และในอนาคตอันใกล้นี้ แนวความคิดในการสร้างศาลปกครองอันจะเป็นส่วนที่สำคัญให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบริหารงานโดยชอบด้วยกฎหมายและมีประสิทธิภาพคงจะมีขึ้นแน่นอน

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ 216

โดยที่คณะปฏิวัติมีนโยบายที่จะปรับปรุงระเบียบบริหารราชการของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดจำนวนกระทรวงและทบวงเสียใหม่ ให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะปฏิวัติ และจัดแบ่งกรมหรือสำนักงานในกระทรวงหรือทบวง ให้ตรงตามลักษณะและความเหมาะสมของงาน และเพื่อประโยชน์ในการประสานงานระหว่างกรมหรือสำนักงาน และจัดระเบียบหน่วยราชการซึ่งปฏิบัติงานอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยรวมไว้ในกรมหรือสำนักงานเดียวกัน อันจะเป็นผลให้การบริหารราชการเป็นไปโดยประหยัดและรวดเร็วมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด กับขจัดปัญหางานซ้ำและซ้อนกัน หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิก

(1) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2508 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2509 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2511 (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2512 และ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2514

(2) พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2506 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2508 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2511 และ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2514

บรรดาบท กฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน

ข้อ 2⁽¹⁾ ให้มีกระทรวงและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักนายกรัฐมนตรี
- (2) กระทรวงกลาโหม
- (3) กระทรวงการคลัง
- (4) กระทรวงการต่างประเทศ

(1) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2522

- (5) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (6) กระทรวงคมนาคม
- (7) กระทรวงพาณิชย์
- (8) กระทรวงมหาดไทย
- (9) กระทรวงยุติธรรม
- (10) กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและพลังงาน
- (11) กระทรวงศึกษาธิการ
- (12) กระทรวงสาธารณสุข
- (13) กระทรวงอุตสาหกรรม
- (14) ทบวงมหาวิทยาลัย

หมวด 1

สำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อ 3 สำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี กิจการเกี่ยวกับการทำงานงบประมาณแผ่นดินและราชการอื่นตามที่ได้มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรี หรือส่วนราชการซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือราชการอื่น ๆ ซึ่งมีได้อยู่ภายในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งโดยเฉพาะ

ข้อ 4⁽¹⁾ สำนักนายกรัฐมนตรีมีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- (2) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- (3) สำนักงบประมาณ
- (4) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
- (5)⁽²⁾ ยกเลิก
- (6) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- (7) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

(1) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2522

(2) ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2522

(8) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ในวงราชการ

- (9) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (10) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- (11) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- (12) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- (13) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- (14) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- (15) สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- (16) กรมประชาสัมพันธ์
- (17) กรมประมง
- (18) กรมวิเทศสหการ
- ข้อ 5⁽¹⁾ ยกเลิก
- ข้อ 6⁽²⁾ ยกเลิก

หมวด 2

กระทรวงกลาโหม

ข้อ 7⁽³⁾ กระทรวงกลาโหมมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความ
มั่นคงของราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในประเทศ

ข้อ 8 การจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามกฎหมายข้อบังคับและ
ระเบียบแบบแผน

หมวด 3

กระทรวงการคลัง

ข้อ 9⁽⁴⁾ กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินแผ่นดิน ภาษีอากร การ-

(1) ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2520

(2) ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2520

(3) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2519

(4) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2518

ราชการ กิจกรรมเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ กิจกรรมอันกฎหมายบัญญัติให้เป็นการผูกขาดของรัฐ กิจกรรมหารายได้ ซึ่งมีรัฐมีอำนาจดำเนินการได้แต่ผู้เดียวตามกฎหมาย และไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม อื่น และกิจการซึ่งจะเป็นสัญญาผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจหรือให้สัตยาบัน รวมทั้งการค้าประกันหนี้ของส่วนราชการ องค์การของรัฐ สถาบันการเงิน และรัฐวิสาหกิจ

ข้อ 10 กระทรวงการคลังมีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- (4) กรมธนารักษ์
- (5) กรมบัญชีกลาง
- (6) กรมศุลกากร
- (7) กรมสรรพสามิต
- (8) กรมสรรพากร

หมวด 4

กระทรวงการต่างประเทศ

ข้อ 11 กระทรวงการต่างประเทศมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการต่างประเทศ

ข้อ 12⁽¹⁾ กระทรวงการต่างประเทศมีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการเมือง
- (4) กรมพิธีการทูต
- (5) กรมเศรษฐกิจ
- (6) กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
- (7) กรมสารนิเทศ
- (8) กรมองค์การระหว่างประเทศ
- (9) สำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทย

(1) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 13)

หมวด 5

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้อ 13⁽¹⁾ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตร การเศรษฐกิจการเกษตร การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การชลประทาน การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ การพัฒนาที่ดิน และการสหกรณ์

ข้อ 14⁽²⁾ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมชลประทาน
- (4) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- (5) กรมประมง
- (6) กรมปศุสัตว์
- (7) กรมป่าไม้
- (8) กรมพัฒนาที่ดิน
- (9) กรมวิชาการเกษตร
- (10) กรมส่งเสริมการเกษตร
- (11) กรมส่งเสริมสหกรณ์
- (12) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- (13) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมวด 6

กระทรวงคมนาคม

ข้อ 15⁽³⁾ กระทรวงคมนาคมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการคมนาคม การขนส่ง การพาณิชย์นาวี การสื่อสาร และการอุดมศึกษา

ข้อ 16⁽⁴⁾ กระทรวงคมนาคมมีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

-
- (1) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2522
 - (2) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2522
 - (3) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2521
 - (4) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2521

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการขนส่งทางบก
- (4) กรมการbinพาณิชย์
- (5) กรมเจ้าท่า
- (6) กรมทางหลวง

หมวด 7

กระทรวงพาณิชย์

ข้อ 17 กระทรวงพาณิชย์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ และกิจการทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพาณิชย์ รวมตลอดทั้งการซื้อขาย และแลกเปลี่ยนสินค้า การควบคุมและส่งเสริมเกี่ยวกับกิจการค้าและการประกันภัย

ข้อ 18⁽¹⁾ กระทรวงพาณิชย์มีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการค้าต่างประเทศ
- (4) กรมการค้าภายใน
- (5) กรมทะเบียนการค้า
- (6) กรมพาณิชย์สัมพันธ์
- (7) กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์
- (8) สำนักงานประกันภัย

หมวด 8

กระทรวงมหาดไทย

ข้อ 19 กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองท้องที่ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข การพัฒนาชนบทและชุมชน การส่งเสริมการศึกษาและการประกอบอาชีพ การส่งเสริมควบคุมและคุ้มครองการใช้แรงงาน การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การป้องกันสาธารณภัย การผังเมือง การโยธา และการราชทัณฑ์

(1) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2522

ข้อ 20 กระทรวงมหาดไทยมีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย
- (4) กรมการปกครอง
- (5) กรมการพัฒนาชุมชน
- (6) กรมตำรวจ
- (7) กรมที่ดิน
- (8) กรมประชาสงเคราะห์
- (9) กรมโยธาธิการ
- (10) กรมราชทัณฑ์
- (11) กรมแรงงาน
- (12) กรมอัยการ
- (13) สำนักผังเมือง
- (14) สำนักงานเร่ร่อนพัฒนาชนบท

หมวด 9

กระทรวงยุติธรรม

ข้อ 21 กระทรวงยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศาลยุติธรรม แต่ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี

ข้อ 22⁽¹⁾ กระทรวงยุติธรรมมีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมบังคับคดี
- (4) สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ

(1) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 5)
พ.ศ. 2517

หมวด 9 ทวิ⁽¹⁾

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

ข้อ 22 ทวิ⁽¹⁾ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน การควบคุมรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมและการวิจัย

ข้อ 22 ตริ⁽¹⁾ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน มีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมวิทยาศาสตร์บริการ
- (4) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- (5) สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- (6) สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
- (7) สำนักงานพลังงานแห่งชาติ

หมวด 10

กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ 23 กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา และ

ข้อ 24⁽²⁾ กระทรวงศึกษาธิการมีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการฝึกหัดครู
- (4) กรมการศาสนา
- (5) กรมการศึกษานอกโรงเรียน
- (6) กรมพลศึกษา
- (7) กรมวิชาการ
- (8) กรมศิลปากร
- (9) กรมสามัญศึกษา

(1) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2522

(2) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2523

- (10) กรมอาชีวศึกษา
- (11) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- (12) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- (13) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
- (14) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- (15) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

หมวด 11

กระทรวงสาธารณสุข

ข้อ 25 กระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการแพทย์ การสาธารณสุข การควบคุมอาหารและยา รวมทั้งสิ่งทีอาจเป็นพิษหรือเป็นภัยแก่สุขภาพ และการควบคุมกิจการกาชาด

ข้อ 26⁽¹⁾ กระทรวงสาธารณสุขมีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมการแพทย์
- (4) กรมควบคุมโรคติดต่อ
- (5) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- (6) กรมอนามัย
- (7) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

หมวด 12

กระทรวงอุตสาหกรรม

ข้อ 27⁽²⁾ กระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอุตสาหกรรมและทรัพย์สิน

(1) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2517

(2) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2522

ข้อ 28⁽¹⁾ กระทรวงอุตสาหกรรมมีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรมทรัพยากรธรณี
- (4) กรมโรงงานอุตสาหกรรม
- (5) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

หมวด 12 ทวิ⁽²⁾

ทบวงมหาวิทยาลัย

ข้อ 28 ทวิ⁽²⁾ ทบวงมหาวิทยาลัย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการและกำกับ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชน นอกจากสถาบันวิชาเฉพาะที่อยู่ในอำนาจ หน้าที่ของกระทรวงอื่น

ข้อ 28 ตรี⁽³⁾ ทบวงมหาวิทยาลัย มีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดทบวง
- (3) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (4) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- (5) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- (7) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (8) มหาวิทยาลัยมหิดล
- (9) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- (10) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- (11) มหาวิทยาลัยศิลปากร

(1) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2522

(2) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2520

(3) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2522

- (12) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- (13) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- (14) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร
- (15) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
- (16) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

หมวด 13

ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง

ข้อ 29⁽¹⁾ ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง มีดังต่อไปนี้

- (1) ราชบัณฑิตยสถาน
- (2) สำนักพระราชวัง
- (3) สำนักราชเลขาธิการ
- (4) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
- (5) สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

ส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง มีฐานะเป็นกรม

ข้อ 30 ราชบัณฑิตยสถานมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และให้อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ 31 สำนักพระราชวังมีอำนาจหน้าที่จัดการพระราชวัง ตลอดจนการดูแลรักษาทรัพย์สินและผลประโยชน์ของพระมหากษัตริย์ และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

ข้อ 32 สำนักราชเลขาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเลขานุการในพระองค์พระมหากษัตริย์ และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

ข้อ 33⁽²⁾ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

ข้อ 34 สำนักงานเลขาธิการรัฐสภามีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการของสภานิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ และให้อยู่ในบังคับบัญชาของประธานสภานิติบัญญัติ

(1) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2522

(2) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2522

ข้อ 35 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2515 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 29 กันยายน พุทธศักราช 2515

จอมพล ถ. กิตติขจร

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ 218

โดยที่คณะปฏิวัติได้พิจารณาเห็นว่า กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้ใช้บังคับมาเป็นเวลากว่าสี่สิบปีแล้ว บทบัญญัติของกฎหมายบางมาตราไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบของข้าราชการบางตำแหน่ง และประกอบกับคณะปฏิวัติได้จัดระเบียบกระทรวง ทบวง กรม เสียใหม่ สมควรปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับกลไกการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินได้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2515 เป็นต้นไป

ข้อ 2 ให้ยกเลิก

(1) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2499 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2503

(2) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2508 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2509 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2511 (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2512 และ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2514

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน

ข้อ 3 ให้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

- (1) ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง
- (2) ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค
- (3) ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ข้อ 4 การแบ่งราชการออกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้กำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนโดยคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณแห่งราชการนั้น ๆ ไว้ด้วย

การบรรจุและการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตาม
กฎหมาย

ส่วนที่ 1

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง

ข้อ 5 ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ดังนี้

- (1) สำนักนายกรัฐมนตรี
- (2) กระทรวง
- (3) ทบวง ซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือกระทรวง
- (4) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม ซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัด

สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง

สำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวง

ส่วนราชการตาม (1) (2) (3) และ (4) มีฐานะเป็นนิติบุคคล

ข้อ 6 การจัดตั้งหรือยุบส่วนราชการตามข้อ 5 ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

การจัดตั้งทบวงโดยให้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง ให้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติด้วย

การจัดตั้งกรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ให้ระบุการไม่สังกัดไว้ในพระราชบัญญัติด้วย

การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม และกรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

หมวด 1

การจัดระเบียบราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อ 7 การจัดระเบียบราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

ให้ส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี บรรดาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม มีฐานะเป็นกรม

สำนักนายกรัฐมนตรีอาจจัดให้มีส่วนราชการเป็นการภายใน ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

เพื่อทำหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนกำกับ เร่งรัด และติดตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการ ตามนโยบายที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ เพื่อการนี้นายกรัฐมนตรีจะสั่งให้กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่อ อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมในสำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำก็ได้

ข้อ 8 สำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

สำนักนายกรัฐมนตรีมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบ ในการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี และจะให้มีรองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำ สำนักนายกรัฐมนตรี หรือมีทั้งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีก็ได้

ในกรณีที่มิมีรองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีหรือมีทั้ง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี การสั่งและการปฏิบัติราชการของ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรี มอบหมาย

ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรีต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานไปจนกว่าจะตั้งคณะ - รัฐมนตรีขึ้นใหม่ เพราะนายกรัฐมนตรีตายหรือขาดคุณสมบัติ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้ รองนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกรัฐมนตรีถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่ง รองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรี คนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษา ราชการแทน ถ้ามีรองนายกรัฐมนตรีหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี คนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่ อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่นายกรัฐมนตรี จะพึงปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดหรือมติของคณะ รัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้นหรือมติของคณะรัฐมนตรี ในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้อย่างอื่นนายกรัฐมนตรีจะมอบอำนาจโดยทำเป็น หนังสือให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนนาย ก- รัฐมนตรีก็ได้

ข้อ 9 นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจดังนี้

(1) ประกาศใช้หรือแก้ไขกฎกระทรวง ระเบียบกระทรวง หรือคำสั่งกระทรวงหรือกรม

ราชการส่วนภูมิภาค และส่วนราชการซึ่งมีหน้าที่ควบคุมราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งแจ้งแสดงความ
 คิดเห็น ทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการในกรณีจำเป็นจะยับยั้งการปฏิบัติราชการใด ๆ ที่
 ขัดต่อนโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรีก็ได้ และมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการ
 ปฏิบัติราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

(2) มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีกำกับการบริหารราชการของกระทรวงหนึ่งหรือ
 หลายกระทรวง

(3) บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม
 และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม

(4) สั่งให้ข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่ง มาสำรองราชการสำนัก
 นายกรัฐมนตรี โดยจะให้ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิมหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ให้ขาดจาก
 อัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิม ให้ได้รับเงินเดือนในสำนักนายกรัฐมนตรีในชั้น อันดับและชั้นที่
 ไม่สูงกว่าเดิม

(5) แต่งตั้งข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่ง ไปดำรงตำแหน่งของอีก
 กระทรวง ทบวง กรมหนึ่ง โดยให้ได้รับเงินเดือนจากกระทรวง ทบวง กรมเดิม ในกรณีเช่นว่านี้
 ให้ข้าราชการซึ่งได้รับแต่งตั้งมีฐานะเสมือนเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งตน
 มาดำรงตำแหน่งนั้นทุกประการ แต่ถ้าเป็นการแต่งตั้งข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่า
 ขึ้นไป ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

(6) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของ
 นายกรัฐมนตรี หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ และกำหนดอัตราเบี้ยประชุม
 หรือค่าตอบแทนให้แก่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้ง

(7) แต่งตั้งข้าราชการการเมืองให้ปฏิบัติราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(8) ดำเนินการอื่น ๆ ในการปฏิบัติตามนโยบาย

ข้อ 10 ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและ
 มีฐานะเป็นกรม แต่มิได้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือทบวง นายกรัฐมนตรีจะมอบหมายให้
 รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ข้อ 10 ทวิ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง

มีเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และให้มีรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมืองและรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

ให้เลขาธิการนายกรัฐมนตรีและรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมืองเป็นข้าราชการการเมือง และให้รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

ข้อ 11 (ยกเลิกแล้ว โดย พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2517)

ข้อ 12 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และให้มีรองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และจะให้มีผู้ช่วยเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยกันก็ได้

ให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรี รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและผู้ช่วยเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

ข้อ 13 สำนักงบประมาณ มีผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และให้มีรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ และจะให้มีผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยกันก็ได้

ให้ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณและผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

ข้อ 14 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และให้มีรองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจะให้มีผู้ช่วยเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยกันก็ได้

ให้เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้ช่วยเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

ข้อ 15 (ยกเลิกแล้ว โดย พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2522)

ข้อ 16 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นผู้บังคับ

ปัญหาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และให้มีรองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหรือผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ข้อ 17 สำนักนายกรัฐมนตรี นอกจากมีนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ให้มีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี คนหนึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในสำนักนายกรัฐมนตรี และกำกับเร่งรัด ติดตามผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีรองจากนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เว้นแต่ราชการและข้าราชการของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจะให้มิใช่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือมีทั้งรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ 18 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสำนักนายกรัฐมนตรี และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะ มีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในกรณีที่มีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือมีทั้งรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรองจากปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ตามที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด

ในกรณีสำนักนายกรัฐมนตรีมีทบวงอยู่ในสังกัด และปริมาณงานและคุณภาพของราชการในทบวงยังไม่สมควรจัดตั้งสำนักงานปลัดทบวง จะให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงด้วยก็ได้

หมวด 2

การจัดระเบียบราชการในกระทรวง

ข้อ 19 ให้จัดระเบียบราชการของกระทรวง ดังนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เว้นแต่บางกระทรวงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

ให้ส่วนราชการตาม (2) และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตาม (3) มีฐานะเป็นกรม กระทรวงใดมีทบวงเป็น จะต้องมีส่ว ทบวงเพื่อทำ หน้าที่ จัดทำ นโยบาย และแผน กำกับ เร่งรัด และติดตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง จะจัดระเบียบบริหารราชการโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีสำนักงานนโยบายและแผนเป็นส่วนราชการภายใน ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงก็ได้

ข้อ 20 การจัดระเบียบราชการในกระทรวงหนึ่ง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ส่วนการจัดระเบียบราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับการทหาร ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรนั้น

กระทรวงมีอำนาจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

ข้อ 21 ภายใต้บทบัญญัติข้อ 9 กระทรวงหนึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวง และจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีกระทรวงก็ได้

ในกรณีที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมแต่มิได้สังกัดกระทรวง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ข้อ 22 กระทรวงหนึ่งนอกจากมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวงและกำกับ เร่งรัด ติดตามผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในกระทรวงรองจากรัฐมนตรี และจะให้มีรองปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวง หรือมีทั้งรองปลัดกระทรวง และผู้ช่วยปลัดกระทรวง เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ข้อ 23 สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรีมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มีเลขานุการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี ซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนเลขานุการรัฐมนตรีก็ได้

ในกรณีที่ไม่ มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีหลายคน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบหมายให้ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

ข้อ 24 สำนักงานปลัดกระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวง และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ มีปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง และในกรณีที่ มีรองปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวง หรือมีทั้งรองปลัดกระทรวงและผู้ช่วยปลัดกระทรวง ให้รองปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวง เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง รองจากปลัดกระทรวง

ให้รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวง และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ในสำนักงานปลัดกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ตามที่ปลัดกระทรวงกำหนด

ในกรณีที่กระทรวงมีทบวงอยู่ในสังกัด และปริมาณและคุณภาพของราชการในทบวงยังไม่สมควรจัดตั้งสำนักงานปลัดทบวง จะให้สำนักงานปลัดกระทรวงทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงด้วยก็ได้

หมวด 3

การจัดระเบียบราชการในทบวง

ข้อ 25 ราชการส่วนใดซึ่งโดยสภาพและปริมาณของงานไม่เหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นกระทรวง จะจัดตั้งเป็นทบวงสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง เพื่อให้มีรัฐมนตรีว่าการทบวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของทบวงก็ได้ และให้จัดระเบียบราชการในทบวงดังนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดทบวง
- (3) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เว้นแต่บางทบวงซึ่งเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

ในส่วนราชการตาม (2) และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตาม (3) มีฐานะเป็นกรม ในกรณีที่กระทรวงมีทบวงอยู่ในสังกัด และปริมาณและคุณภาพของราชการในทบวง ยังไม่สมควรจัดตั้งสำนักงานปลัดทบวง จะให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือสำนักงานปลัดกระทรวงทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงด้วยก็ได้

ข้อ 26 การจัดระเบียบราชการในทบวงหนึ่ง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

ทบวงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

ข้อ 27 ภายใต้บทบัญญัติข้อ 9 ทบวงหนึ่งมีรัฐมนตรีว่าการทบวงคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของทบวง และจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวงเป็นผู้ช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการทบวงก็ได้

ในกรณีที่ เป็นทบวงสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง ให้รัฐมนตรีว่าการทบวงปฏิบัติราชการภายใต้การกำกับของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง แล้วแต่กรณี

ข้อ 28 ทบวงนอกจากมีรัฐมนตรีว่าการทบวง รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวงให้มีปลัดทบวงคนหนึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในทบวง และกำกับเร่งรัด ติดตามผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในทบวง และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในทบวงรองจากรัฐมนตรี และจะให้มีรองปลัดทบวงหรือผู้ช่วยปลัดทบวง หรือมีทั้งรองปลัดทบวงและผู้ช่วยปลัดทบวง เป็นผู้ช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนปลัดทบวงก็ได้

ในกรณีที่ปลัดทบวงจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กล่าวถึงอำนาจของปลัดทบวงไว้ ให้ปลัดทบวงมีอำนาจดังเช่น ปลัดกระทรวง

ในกรณีที่ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือสำนักงานปลัดกระทรวงทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวง ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือปลัดกระทรวงทำหน้าที่ปลัดทบวง

ข้อ 29 สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มีเลขานุการ

รัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการทบวง และจะให้มีผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรี ซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการรัฐมนตรีก็ได้ และให้นำความในข้อ 23 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 30 สำนักงานปลัดทบวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำของทบวงและราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดทบวงโดยเฉพาะ มีปลัดทบวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดทบวง และในกรณีที่มิรองปลัดทบวงหรือผู้ช่วยปลัดทบวง หรือมีทั้งรองปลัดทบวงและผู้ช่วยปลัดทบวง ให้รองปลัดทบวงหรือผู้ช่วยปลัดทบวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดทบวงรองจากปลัดทบวง

ให้รองปลัดทบวง ผู้ช่วยปลัดทบวง และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานปลัดทบวง มีอำนาจหน้าที่ตามที่ปลัดทบวงกำหนด

หมวด 4

การจัดระเบียบราชการในกรม

ข้อ 31 ให้แบ่งส่วนราชการในกรมซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง ดังนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการกรม
- (2) กอง
- (3) แผนก

กรมใดที่มีความจำเป็นหรือเหตุผลพิเศษ จะแบ่งส่วนราชการโดยให้มีส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเทียบกองหรือแผนกก็ได้

สำหรับกรมตำรวจ จะแบ่งส่วนราชการเป็นอย่างอื่นให้เหมาะสมกับกิจการของราชการตำรวจก็ได้

ข้อ 32 กรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการส่วนใดส่วนหนึ่งของกระทรวงหรือทบวง หรือตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรม หรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรมนั้น

กรมมีอธิบดีเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรม และจะให้มีรองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดี หรือมีทั้งรองอธิบดีและผู้ช่วยอธิบดีเป็นผู้บังคับ

บัญชาข้าราชการและช่วยอธิบดีปฏิบัติราชการแทนก็ได้

รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรม มีอำนาจหน้าที่ตามที่อธิบดีกำหนด

ข้อ 33 สำนักงานเลขานุการกรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของกรมและราชการที่มีได้แยกให้เป็นหน้าที่ของกองหรือแผนกใดโดยเฉพาะ มีเลขานุการกรมเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขานุการกรม

ส่วนราชการตามข้อ 31 (2) และ (3) ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยให้มีผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าแผนก หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่เทียบเท่าผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หรือหัวหน้าแผนก เป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

เมื่อหัวหน้าส่วนราชการตามวรรคสอง ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

ข้อ 34 กระทรวง ทบวง กรมใดมีเหตุพิเศษจะตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งท้องที่ออกเป็นเขตเพื่อให้มีหัวหน้าส่วนราชการประจำเขตแล้วแต่จะเรียกชื่อเพื่อปฏิบัติงานทางวิชาการก็ได้

หัวหน้าส่วนราชการประจำเขตมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจาก กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติงานทางวิชาการ และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาข้าราชการประจำสำนักงานเขตซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม นั้น

ความในข้อนี้ไม่กระทบกระเทือนการแบ่งเขตและการปกครองบังคับบัญชาของตำรวจ ซึ่งให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

ข้อ 35 กระทรวง ทบวง หรือกรมใด โดยภาพและปริมาณของงาน สมควรมีผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง หรือกรม นั้น ก็ให้กระทำได้

ผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง หรือกรม มีอำนาจหน้าที่ตรวจและแนะนำการปฏิบัติราชการอันเกี่ยวกับกระทรวง ทบวง หรือกรม นั้น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของกระทรวง ทบวง หรือกรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งการของนายกรัฐมนตรี

ข้อ 36 ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมจะมีเลขาธิการผู้อำนวยการหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเทียบเท่าอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และจะให้มีรองเลขาธิการรองผู้อำนวยการ หรือตำแหน่งรองของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือผู้ช่วยเลขาธิการ ผู้ช่วย

ผู้อำนวยการ หรือตำแหน่งผู้ช่วยของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือมีทั้งรองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการหรือทั้งรองผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการและทั้งตำแหน่งรองและตำแหน่งผู้ช่วยของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและช่วยปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ข้อ 37 ให้นำความในข้อ 31 ข้อ 32 ข้อ 33 ข้อ 34 และข้อ 35 มาใช้บังคับแก่ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมโดยอนุโลม

หมวด 5

การรักษาราชการแทน และการปฏิบัติราชการแทน

ข้อ 38 ในกรณีที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง การสั่ง หรือการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบหมาย

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงก็ได้ แต่ถ้าจะมอบให้ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ให้ทำเป็นคำสั่งและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 39 ให้นำความในข้อ 38 มาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีว่าการทบวงโดยอนุโลม

ข้อ 40 ในกรณีที่มิทรงปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวง หรือมีทั้งรองปลัดกระทรวงและผู้ช่วยปลัดกระทรวง ปลัดกระทรวงจะมอบหมายให้รองปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวงปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงก็ได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองปลัดกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองปลัดกระทรวงหลายคนให้นายกรัฐมนตรีสำหรับสำนักนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งรองปลัดกระทรวงคนใดคนหนึ่ง

เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้นายกรัฐมนตรีสำหรับสำนักนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ปลัดกระทรวงจะแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง หรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่ปลัดกระทรวงจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น ปลัดกระทรวงจะมอบอำนาจ โดยทำเป็นหนังสือให้รองปลัดกระทรวงปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงก็ได้ แต่ถ้าจะมอบให้อธิบดีในสังกัด หรือผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวง ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี และให้ทำเป็นคำสั่งและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 41 ให้นำความในข้อ 40 มาใช้บังคับแก่เลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรีเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และปลัดทบวงโดยอนุโลม

ข้อ 42 ในกรณีที่กรมใดมีรองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดี หรือมีทั้งรองอธิบดีและผู้ช่วยอธิบดี อธิบดีจะมอบหมายให้รองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดีปฏิบัติราชการแทนอธิบดีก็ได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองอธิบดีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองอธิบดีหลายคน ให้ปลัดกระทรวงแต่งตั้งรองอธิบดีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการในกรมซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ารองอธิบดีหรือข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าขึ้นไป คนใดคนหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทน แต่ถ้านายกรัฐมนตรีสำหรับสำนักนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเห็นสมควรเพื่อความเหมาะสมแก่การรับผิดชอบการปฏิบัติราชการในกรมนั้น นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งคนใดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิบดีหรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ อธิบดีจะแต่งตั้งข้าราชการในกรมซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ารองอธิบดี หรือข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่ง

หัวหน้ากองหรือเทียบเท่าขึ้นไป เป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่อธิบดีจะพึงปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้นหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น อธิบดีจะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รองอธิบดีปฏิบัติราชการแทนอธิบดีก็ได้ แต่ถ้าจะมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทนอธิบดี ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี และให้ทำเป็นคำสั่งและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 43 ให้นำความในข้อ 42 มาใช้บังคับแก่ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมด้วยโดยอนุโลม

ข้อ 44 ให้ผู้รักษาราชการแทนตามข้อ 38 ข้อ 39 ข้อ 40 ข้อ 41 และ ข้อ 42 มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดหรือผู้รักษาราชการแทนผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบหมายหรือมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน ให้ผู้ปฏิบัติราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งมอบหมายหรือมอบอำนาจ

ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างไร ให้ผู้รักษาราชการแทน หรือผู้ปฏิบัติราชการแทนทำหน้าที่กรรมการ หรือมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในระหว่างที่รักษาราชการแทน หรือปฏิบัติราชการแทนด้วย แล้วแต่กรณี

ข้อ 45 การเป็นผู้รักษาราชการแทนตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ไม่กระทบกระเทือนอำนาจรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่จะแต่งตั้งข้าราชการอื่นเป็นผู้รักษาราชการแทนตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองหรือผู้ช่วยพ้นจากความเป็นผู้รักษาราชการแทนนับแต่เวลาที่ผู้ได้รับแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งเข้ารับหน้าที่

ข้อ 46 ความในหมวดนี้มีให้ใช้บังคับแก่ราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับการทหาร

ส่วนที่ 2

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

ข้อ 47 ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังนี้

- (1) จังหวัด
- (2) อำเภอ

หมวด 1**จังหวัด**

ข้อ 48 ให้รวมท้องที่หลาย ๆ อำเภอตั้งขึ้นเป็นจังหวัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล การตั้งยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

ข้อ 49 ในจังหวัดหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการจังหวัดเป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น

คณะกรรมการจังหวัดประกอบด้วยปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ส่งมาประจำ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการจังหวัดโดยตำแหน่ง

ในกรณีที่มิใช่อธิบดีผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ร่วมเป็นคณะกรรมการจังหวัดด้วย

ข้อ 50 ในจังหวัดหนึ่ง ให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติการให้เหมาะสมกับท้องที่และประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ และจะให้มิใช่อธิบดีผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือทั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้

รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดสังกัดกระทรวงมหาดไทย

ข้อ 51 ในจังหวัดหนึ่ง นอกจากจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบงานบริหารราชการของจังหวัดดังกล่าวในข้อ 50 ให้มีปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ส่งมาประจำทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด และมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งสังกัด กระทรวง ทบวง กรม นั้นในจังหวัดนั้น

ข้อ 52 ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการ

ได้ ให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดจังหวัดเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดจังหวัดหลายคน ให้ปลัดกระทรวงแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดจังหวัดคนหนึ่งคนหนึ่ง แล้วแต่กรณี เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีทั้งผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้พลเรือนส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งมีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน

ข้อ 53 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(1) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของกระทรวงมหาดไทย

(2) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมาย หรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(3) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ตรวจราชการ ในเรื่องที่ยังต้องกฎหมายหรือระเบียบ ข้อบังคับของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(4) ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของข้าราชการซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดนั้น และอยู่ในการบังคับบัญชาและรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการนี้ให้มีอำนาจตรวจตรา แนะนำ ชี้แจง หรือสั่งให้ข้าราชการในจังหวัดนั้นปฏิบัติราชการได้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี หรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีไว้ชั่วคราว แล้วรายงาน กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

(5) ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตามกฎหมาย

(6) กำกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ในการนี้ให้มีอำนาจทำรายงานหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ

(7) บรรจุ แต่งตั้ง ให้บำเหน็จ และลงโทษข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัด ตามกฎหมายและตามที่ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดี มอบหมาย

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่ผู้ว่าราชการจังหวัด จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่อง

ใด ถ้ากฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ นั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น มิได้กำหนดเรื่อง การมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น จะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วย ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดคนใดทำการแทนในนามผู้ว่าราชการ จังหวัด ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดก็ได้

ข้อ 54 ให้นำความในข้อ 44 และข้อ 45 มาใช้แก่ผู้รักษาราชการแทนและผู้ทำการแทน ตามหมวดนี้

ข้อ 55 ให้แบ่งส่วนราชการของจังหวัดดังนี้

(1) สำนักงานจังหวัด มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของจังหวัดนั้น มีผู้ว่าราชการ- จังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ

(2) ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้น มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของ กระทรวง ทบวง กรม นั้น ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารับผิดชอบ

หมวด 2

อำเภอ

ข้อ 56 ในจังหวัดหนึ่ง ๆ ให้มีหน่วยราชการบริหารรองจากจังหวัด เรียกว่า อำเภอ การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตอำเภอ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ข้อ 57 ในอำเภอหนึ่ง มีนายอำเภอคนหนึ่งเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดา ข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ

นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย

บรรดาอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรมการอำเภอหรือนายอำเภอซึ่งกฎหมาย กำหนดให้กรมการอำเภอและนายอำเภอมีอยู่ ให้โอนไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของนายอำเภอ

ข้อ 58 ในอำเภอหนึ่งนอกจากจะมีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับ- รับผิดชอบดังกล่าวในข้อ 57 ให้มีปลัดอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ และมีอำนาจบังคับ บัญชาข้าราชการบริหารส่วนภูมิภาคซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม นั้น ในอำเภอนั้น

ข้อ 59 ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ และนายอำเภอมิได้แต่งตั้งผู้ใดให้เป็นผู้รักษาราชการแทน ให้หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนเป็นผู้รักษาราชการแทน

ข้อ 60 นายอำเภอมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(1) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ถ้ากฎหมายใดมิได้บัญญัติว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอที่จะต้องรักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นด้วย

(2) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมาย หรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(3) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำสั่งที่แจ่มแจ้งของผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้มีหน้าที่ตรวจการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม และผู้ว่าราชการจังหวัด มอบหมาย ในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(4) ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอตามกฎหมาย

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่นายอำเภอจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมายระเบียบ หรือข้อบังคับนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น มิได้กำหนดในเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น จะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอคนใดคนหนึ่งทำการแทนในนามของนายอำเภอก็ได้

ข้อ 61 ให้แบ่งส่วนราชการของอำเภอดังนี้

(1) สำนักงานอำเภอ มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของอำเภอนั้น ๆ นายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ

(2) ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้นในอำเภอนั้นมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอนั้น ๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารับผิดชอบ

ข้อ 62 ให้นำความในข้อ 44 และข้อ 45 มาใช้แก่ผู้รักษาราชการแทนและผู้ทำการแทนตามหมวดนี้

ข้อ 63 การจัดการปกครองอำเภอ นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น

ส่วนที่ 3

การ จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ข้อ 64 ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควร จัดให้ราษฎรมีส่วนในการปกครองท้องถิ่นให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

ข้อ 65 ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (2) เทศบาล
- (3) สุขาภิบาล

ข้อ 66 การจัดระเบียบการปกครอง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและสุขาภิบาล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น

บทเฉพาะกาล

ข้อ 67 คำว่า “ทบวงการเมือง” ตามกฎหมายอื่นที่มีอยู่ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ให้หมายความถึงกระทรวง ทบวง กรม ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ แล้วแต่กรณี

ข้อ 68 พระราชกฤษฎีกา ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและประกาศของคณะปฏิวัติเกี่ยวกับการจัดระเบียบราชการในสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงกรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบกรมหรือมีฐานะเป็นกรม ที่ได้ตราหรือประกาศโดยอาศัยอำนาจกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ จนกว่าจะได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดระเบียบราชการ ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้แทน ทั้งนี้ เว้นแต่การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้คงเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัยนั้น ๆ

ข้อ 69 สำหรับกรมที่ได้ตราพระราชกฤษฎีกา หรือประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี หรือประกาศของคณะปฏิวัติแบ่งราชการออกเป็นส่วน ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับได้ต่อไป และให้ผู้อำนวยการส่วนหรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาส่วนคงมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้แทน

บทรักหมาก

รื่อ 70 ให้นารศรีฐนหตร์รักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ประกาศ ณ วันที่ 29 กันยายน พุทธศักราช 2515

จอมพล ถ.ภิตติขจร

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

คำอธิบาย

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216

(ปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม)

.....

การศึกษาประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 นี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ซึ่งเป็นเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ การศึกษาควรจะต้องศึกษาถึงว่าส่วนราชการนั้นมีที่ประเภท การจัดส่วนราชการนั้นจัดอย่างไร อำนาจหน้าที่ตลอดจนการวินิจฉัยสั่งการของส่วนราชการแต่ละประเภทมีอย่างไร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง แต่มีฐานะเป็นกรม ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 มีดังนี้ (ข้อที่ 29) มีอยู่ 5 ส่วนราชการกล่าวคือ -

- (1) ราชบัณฑิตยสถาน
- (2) สำนักพระราชวัง
- (3) สำนักราชเลขาธิการ
- (4) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
- (5) สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

อำนาจหน้าที่ของกระทรวงต่าง ๆ สรุปดังนี้ -

1. อำนาจหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรี (ข้อที่ 3) สำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของนายกรัฐมนตรี กิจการเกี่ยวกับการทำงานประมาณแผ่นดิน และราชการอื่นตามที่ได้มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรี หรือส่วนราชการ ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือราชการอื่น ๆ ซึ่งมีได้อยู่ภายในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งโดยเฉพาะ

2. อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม กระทรวงกลาโหมมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในประเทศ (ข้อ 7)

3. อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงการคลัง กระทรวงการคลังมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการเงินแผ่นดิน ภาษีอากร การระงับการ กิจการเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ กิจการอันกฎหมายบัญญัติให้เป็นการผูกขาดของรัฐ กิจการหารายได้ซึ่งรัฐมีอำนาจดำเนินการได้แต่ผู้เดียวตามกฎหมาย และไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรมอื่น ๆ และกิจการซึ่งจะเป็นสัญญาผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจหรือให้สัตยาบัน รวมทั้งการค้าประกันหนี้ของส่วนราชการ องค์การของ

รัฐ สถาบันการเงิน และรัฐวิสาหกิจ (ข้อ 9)

4. **อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศ** กระทรวงการต่างประเทศมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการต่างประเทศ (ข้อ 11)

5. **อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตร การเศรษฐกิจการเกษตร การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การชลประทาน การประมง การปศุสัตว์ การป่าไม้ การพัฒนาที่ดิน และการสหกรณ์ (ข้อ 13)

6. **อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงคมนาคม** กระทรวงคมนาคมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการคมนาคม การขนส่ง การพาณิชย์นาวี การสื่อสาร และการอุดมศึกษา (ข้อ 15)

7. **อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงพาณิชย์** กระทรวงพาณิชย์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ และกิจการทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์ รวมถึงตลอดทั้งการซื้อขายและแลกเปลี่ยนสินค้า การควบคุมและส่งเสริมเกี่ยวกับกิจการค้าและการประกันภัย (ข้อ 17)

8. **อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย** กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองท้องที่บำบัดทุกข์บำรุงสุข การพัฒนาชนบทและชุมชน การส่งเสริมการศึกษา และการประกอบอาชีพ การส่งเสริมควบคุมและคุ้มครองการใช้แรงงาน การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การป้องกันสาธารณภัย การผังเมือง การโยธา และการราชทัณฑ์ (ข้อ 19)

9. **อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม** กระทรวงยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศาลยุติธรรมแต่ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี (ข้อ 21)

10. **อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน** กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงานมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงาน การควบคุมรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมและการวิจัย (ข้อ 22 ทวิ)

11. **อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ** กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม (ข้อ 23)

12. **อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข** กระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการแพทย์ การสาธารณสุข การควบคุมอาหารและยา รวมทั้งสิ่งที่อาจเป็นพิษหรือเป็นภัยแก่สุขภาพ และการควบคุมกิจการกาชาด (ข้อ 25)

13. **อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงอุตสาหกรรม** กระทรวงอุตสาหกรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอุตสาหกรรม และทรัพยากรธรณี (ข้อ 27)

14. **อำนาจและหน้าที่ของทบวงมหาวิทยาลัย** ทบวงมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการและกำกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชน นอกจากสถาบัน

วาระพิเศษที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่น (ข้อ 28 ทวิ)

15. **อำนาจและหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน** ราชบัณฑิตยสถานมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและให้อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ข้อ 30)

16. **อำนาจและหน้าที่ของสำนักพระราชวัง** สำนักพระราชวังมีอำนาจหน้าที่จัดการพระราชพิธี ตลอดจนการดูแลรักษาทรัพย์สินและผลประโยชน์ของพระมหากษัตริย์ และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี (ข้อ 31)

17. **อำนาจและหน้าที่ของสำนักราชเลขาธิการ** สำนักราชเลขาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกรณเสนาบดีการในพระองค์พระมหากษัตริย์ และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

18. **อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน** สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี (ข้อ 33)

19. **อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา** สำนักงานเลขาธิการรัฐสภามีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการของสภานิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ และให้อยู่ในบังคับบัญชาของประธานสภานิติบัญญัติ (ข้อ 34)

เหตุผลในการออกกฎหมายตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 มีดังนี้ -

โดยที่คณะปฏิวัติมีนโยบายที่จะปรับปรุงระเบียบบริหารราชการของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดจำนวนกระทรวงและทบวงเสียใหม่ ให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะปฏิวัติ และจัดแบ่งกรมหรือสำนักงานในกระทรวงหรือทบวง ให้ตรงตามลักษณะและความเหมาะสมของงาน และเพื่อประโยชน์ในการประสานงานระหว่างกรมหรือสำนักงาน และจัดระเบียบบริหารราชการซึ่งปฏิบัติงานอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยรวมไว้ในกรมหรือสำนักงานเดียวกัน อันจะเป็นผลให้การบริหารราชการเป็นไปโดยประหยัดและรวดเร็ว มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด กับขจัดปัญหาทางงานซ้ำและซ้อนกัน.

คำอธิบาย

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218

(ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน)

1. วิธีการจัดระเบียบของส่วนราชการ

(ก) การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ให้จัดดังนี้ (ข้อ 3)

- (1) ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง
- (2) ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค
- (3) ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(ข) การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ให้จัดดังนี้ (ข้อ 5)

- (1) สำนักนายกรัฐมนตรี
- (2) กระทรวง
- (3) ทบวงซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือกระทรวง
- (4) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรมซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัด

สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

2. ฐานะและอำนาจหน้าที่วินิจฉัยสั่งการ

(ก) สำนักนายกรัฐมนตรี (ข้อ 5 และข้อ 8) สำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวง การจัดตั้งหรือยุบให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ สำนักนายกรัฐมนตรีมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี และจะให้มีรองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี หรือมีทั้งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีก็ได้

(ข) ฐานะและอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี (ข้อ 9) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจดังนี้

(1) กำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อการนี้จะสั่งให้ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และส่วนราชการซึ่งมีหน้าที่ควบคุมราชการส่วนท้องถิ่น ชี้แจงแสดงความ คิดเห็นทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ในกรณีจำเป็นจะยับยั้งการปฏิบัติราชการใด ๆ ที่ขัดต่อนโยบายหรือมัตของรัฐมนตรีก็ได้ และมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติ ราชการของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

(2) มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีกำกับการบริหารราชการของกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง

(3) บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม

(4) สั่งให้ข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งมาสำรองราชการสำนักนายกรัฐมนตรี โดยจะให้ขาดจากอัตราเงินเดือน ทางสังกัดเดิมหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ให้ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิม ให้ได้รับเงินเดือนในสำนักนายกรัฐมนตรีในชั้น อันดับและชั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม

(5) แต่งตั้งข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่ง ไปดำรงตำแหน่งของอีกกระทรวง ทบวง กรมหนึ่ง โดยให้ได้รับเงินเดือนจากกระทรวง ทบวง กรมเดิม ในกรณีเช่นว่านี้ให้ข้าราชการซึ่งได้รับแต่งตั้งมีฐานะเสมือนเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งตนมาดำรงตำแหน่งนั้นทุกประการ แต่ถ้าเป็นการแต่งตั้งข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่าขึ้นไป ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

(6) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรีหรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ และกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนให้แก่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้ง

(7) แต่งตั้งข้าราชการการเมืองให้ปฏิบัติราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(8) ดำเนินการอื่น ๆ ในการปฏิบัติตามนโยบาย

สำหรับฐานะของนายกรัฐมนตรี (ข้อ 8) นายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วย

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ข้อ 17) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นข้าราชการประจำ มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในสำนักนายกรัฐมนตรี และกำกับเร่งรัดติดตามผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี และมีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีรองจากนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เว้นแต่ราชการและข้าราชการของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจะให้มิทรงปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือมีทั้งรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีก็ได้

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ข้อ 18) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสำนักนายกรัฐมนตรีและราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และในกรณีสำนักนายกรัฐมนตรีมีทบวงอยู่ในสังกัด และปริมาณงานและคุณภาพของราชการในทบวงยังไม่สมควรจัดตั้งสำนักงานปลัดทบวง จะให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงด้วยก็ได้

การจัดระเบียบราชการของกระทรวง (ข้อ 19) ระเบียบราชการของกระทรวงให้จัดดังนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เว้นแต่บางกระทรวงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

หมายเหตุ สำหรับกระทรวงที่ไม่ได้จัดระเบียบราชการของกระทรวงตามข้อ 19 นี้คือ กระทรวงกลาโหม ซึ่งได้จัดระเบียบราชการของกระทรวงในรูปแบบพิเศษ กล่าวคือนอกจากมีสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมแล้ว ยังมีส่วนราชการเพิ่มขึ้นมาคือกองบัญชาการทหารสูงสุด และองค์การทหารผ่านศึก

การจัดระเบียบราชการในทบวง (ข้อ 25) ระเบียบราชการในทบวงให้จัดดังนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดทบวง
- (3) กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เว้นแต่บางทบวงซึ่งเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

จำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

การจัดระเบียบราชการในกรม (ข้อ 31) ระเบียบราชการในกรมให้จัด ดังนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการกรม
- (2) กอง
- (3) แผนก

กรมใดที่มีความจำเป็นหรือเหตุผลพิเศษ จะแบ่งส่วนราชการโดยให้มีส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเทียบเท่ากองหรือแผนกก็ได้

สำหรับกรมตำรวจ จะแบ่งส่วนราชการเป็นอย่างอื่นให้เหมาะสมกับกิจการของราชการตำรวจก็ได้

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค (ข้อ 47) ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ให้จัดดังนี้

(1) จังหวัด

(2) อำเภอ

จังหวัด (ข้อ 48) จังหวัดหมายถึงหน่วยการปกครองที่ใหญ่ที่สุดในส่วนภูมิภาค มาจาก อำเภอหลายอำเภอรวมกันมีฐานะเป็นนิติบุคคล การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัดให้ตรา เป็นพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการจังหวัด (ข้อ 49) ในจังหวัดหนึ่งให้มีคณะกรรมการจังหวัดเป็นที่ปรึกษา ของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น คณะกรรมการจังหวัดประกอบด้วย ปลัดจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ส่งมา ประจำ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการจังหวัดโดยตำแหน่งและในกรณี ที่มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการ จังหวัดก็ให้ร่วมเป็นคณะกรรมการจังหวัดด้วย

ฐานะของผู้ว่าราชการ จังหวัด (ข้อ 50) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีฐานะเสมือนการถึง

(ก) เป็นตัวแทนของราชการส่วนกลาง เพื่อบริการนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติภารกิจและรับผิดชอบที่ และประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ

และ (ข) ผู้ว่าราชการจังหวัดนี้ยังมีฐานะอีกฐานะหนึ่งในรูปแบบขององค์การบริหารผ่าน จังหวัด

อำนาจและหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด (ข้อ 51) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและ หน้าที่ดังนี้ -

(1) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(2) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่ นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(3) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำสั่งเร่งด่วนของผู้ตรวจราชการ ในเมื่อไม่มีคำสั่ง กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่ง การของนายกรัฐมนตรี

(4) ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของข้าราชการซึ่งมีประจำอยู่ในจังหวัดนั้น และปฏิบัติ ในการบังคับบัญชาและรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการนี้ให้มีอำนาจตรา คำแนะนำ ชี้แจง หรือสั่งให้ข้าราชการในจังหวัดนั้นปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ

- ของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี เพื่อการสั่งการของนายกรัฐมนตรี หรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีไว้ชั่วคราว และรายงานกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

(5) ตามลุ่มดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตามกฎหมาย

(6) กากับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจในการนี้ให้มีอำนาจรายงานหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัด องค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ

(7) บรรจุ แต่งตั้ง ให้ย้าย เหน็จ และคงโทษข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัด ตามกฎหมายและคำสั่งของกระทรวง ปวศ. ทบวง หรือทบ. บังคับหมาย

การแบ่งส่วนราชการของจังหวัด (ข้อ 55) ส่วนราชการของจังหวัดให้แบ่งดังนี้ -

(1) ศาลากลางจังหวัด มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของจังหวัดนั้น มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ

(2) ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้น มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการรับผิดชอบ

การแบ่งส่วนราชการของอำเภอ (ข้อ 61) ส่วนราชการของอำเภอให้แบ่งดังนี้ -

(1) สำนักงานอำเภอมิหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของอำเภอนั้น ๆ นายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ

(2) ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้นในอำเภอนั้นมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอนั้น ๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการรับผิดชอบ

ฐานะของนายอำเภอ (ข้อ 57) ในอำเภอหนึ่งมีนายอำเภอคนหนึ่ง เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ

อำเภอและหน้าที่ของนายอำเภอ (ข้อ 60) นายอำเภอมีหน้าที่และอำนาจดังนี้ -

(1) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ถ้ากฎหมายใดมิได้บัญญัติว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอที่จะต้องรักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นด้วย

(2) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(3) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้มีหน้าที่ตรวจการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม และผู้ว่าราชการจังหวัด มอบหมาย ในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(4) ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอตามกฎหมาย.

พระราชบัญญัติ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

พ.ศ. 2522

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาและกฎหมายว่าด้วยเรื่องราวร้องทุกข์

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2522”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิก

- (1) พระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พุทธศักราช 2476
- (2) พระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2510
- (3) พระราชบัญญัติเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2492
- (4) พระราชบัญญัติเรื่องราวร้องทุกข์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค และ ราชการส่วนท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกา กำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่น ในหน่วยงานของรัฐ

“หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์” หมายความว่า สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกาตามมาตรา 62 หรือสำนักงานคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ภูมิภาคตาม มาตรา 67 แล้วแต่กรณี

“พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวน” หมายความว่า พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนประจำคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ หรือพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนประจำคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ภูมิภาค แล้วแต่กรณี

มาตรา 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ภาค 1

คณะกรรมการกฤษฎีกา

หมวด 1

บททั่วไป

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานโดยตำแหน่ง

คณะกรรมการกฤษฎีกามีกรรมการสองประเภท คือ กรรมการร่างกฎหมายซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นตามมาตรา 11 และกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นตามมาตรา 28

ประธานคณะกรรมการกฤษฎีกามีอำนาจหน้าที่ดูแลกิจการทั่วไปของคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา 7 คณะกรรมการกฤษฎีกามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กรรมการร่างกฎหมาย
- (ก) จัดทำร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ ตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีหรือมติของคณะรัฐมนตรี
- (ข) รับผิดชอบให้ความเห็นทางกฎหมายแก่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี หรือมติของคณะรัฐมนตรี
- (ค) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการให้มีกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมาย
- (2) กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์
- (ก) วินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

(ข) เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการเกี่ยวกับราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 27

(ค) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่นในปัญหาข้อกฎหมาย ตามที่จะให้มีพระราชกฤษฎีการะบุให้มีการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการดังกล่าวต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ได้

(ง) รายงานผลการสั่งการของนายกรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัตินี้ พร้อมทั้งเสนอวิธีการที่นายกรัฐมนตรีควรสั่งการต่อไปในกรณีที่มีการปฏิบัติงานยังไม่เป็นผล

(จ) เสนอแนะคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติกำหนดระเบียบปฏิบัติราชการตามมาตรา 51

(ฉ) เสนอความเห็นและข้อสังเกตตาม (1) (ค)

(ช) ปฏิบัติหน้าที่ของกรมการร่างกฎหมายตามมาตรา 40

(ฌ) ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น

มาตรา 8 ภายใต้บังคับมาตรา 11 วรรคสอง และมาตรา 28 วรรคสอง บุคคลใดจะดำรงตำแหน่งกรมการร่างกฎหมาย และกรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ในขณะเดียวกันมิได้

มาตรา 9 ให้กรมการกฤษฎีกาได้รับคำตอบแทนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 10 ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้กรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ กรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ภูมิภาค พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 65 เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 2

กรมการร่างกฎหมาย

มาตรา 11 กรมการร่างกฎหมายนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี

ให้เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นกรมการร่างกฎหมายโดยตำแหน่ง

มาตรา 12 กรมการร่างกฎหมายมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสามปีนับแต่วันที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

ถ้ามีการแต่งตั้งกรมการร่างกฎหมายขึ้นอีกในระหว่างที่กรมการร่างกฎหมายซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อมให้ผู้นั้นอยู่ในตำแหน่งเท่าที่วาระที่เหลืออยู่ของกรมการร่างกฎหมายซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วนั้น

ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งแล้วจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งอีกก็ได้

มาตรา 13 ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการร่างกฎหมายต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์หรือการบริหารราชการแผ่นดิน และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่า
- (2) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือเทียบเท่า หรือตุลาการพระธรรมนูญศาลทหารสูงสุด
- (3) เป็นหรือเคยเป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมายในสถาบันการศึกษาของรัฐในระดับมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี
- (4) เคยเป็นกรรมการร่างกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พุทธศักราช 2476
- (5) มีความรู้และเคยทำงานในการร่างกฎหมายมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีและมีความชำนาญและความสามารถเป็นประโยชน์แก่งานของกรรมการร่างกฎหมาย

มาตรา 14 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการร่างกฎหมายพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- (4) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) เป็นบุคคลล้มละลาย

มาตรา 15 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการร่างกฎหมายประชุมปรึกษาหารือกันเป็นคณะ ซึ่งคณะหนึ่ง ๆ ต้องมีกรรมการร่างกฎหมายไม่น้อยกว่าสามคน และในกรณีที่มีปัญหาสำคัญให้กรรมการร่างกฎหมายประชุมปรึกษาหารือกันโดยที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย ซึ่งต้องมีกรรมการร่างกฎหมายมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการร่างกฎหมายทั้งหมด

การประชุมของกรรมการร่างกฎหมายตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานคณะกรรมการกฤษฎีกากำหนด

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษา ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการร่างกฎหมายคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 16 ให้ประธานคณะกรรมการกฤษฎีกามีอำนาจกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดทำร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ และระเบียบว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการร่างกฎหมาย ทั้งนี้ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา 17 กรรมการร่างกฎหมายผู้ใดมีส่วนได้เสียเป็นการส่วนตัวในเรื่องที่ปรึกษาหารือเรื่องหนึ่งเรื่องใด ห้ามมิให้เข้าร่วมปรึกษาหารือในเรื่องนั้น

ประธานคณะกรรมการกฤษฎีกามีอำนาจวางระเบียบให้กรรมการร่างกฎหมายที่ประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพอันเป็นการขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการร่างกฎหมาย งดการเข้าร่วมปรึกษาหารือในกิจการของกรรมการร่างกฎหมายเป็นการชั่วคราวตลอดระยะเวลาที่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นอยู่ได้

หมวด 3

กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

ส่วนที่ 1

สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

มาตรา 18 บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ได้ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

การร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นการตัดสิทธิร้องทุกข์อันจะพึงมีได้ตามกฎหมายอื่น

ผู้ที่เป็นทหารหรือตำรวจ ถ้าจะร้องทุกข์อันเกี่ยวกับราชการทหารหรือตำรวจต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎข้อบังคับว่าด้วยการนั้น

มาตรา 19 เรื่องร้องทุกข์ที่คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์จะรับไว้พิจารณาได้ ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) เป็นเรื่องและผู้ร้องทุกข์ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้และ

(2) ความเดือดร้อนหรือความเสียหายตาม (1) นั้นเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- (ก) ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ
- (ข) ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร
- (ค) กระทำการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือขัดหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
- (ง) กระทำการไม่ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการนั้น หรือ

(จ) กระทำการโดยไม่สุจริตหรือโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ความใน (2) (ง) และ (จ) จะใช้เมื่อใดกับหน่วยงานของรัฐได้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 20 เรื่องร้องทุกข์ดังต่อไปนี้ไม่ได้รับไว้พิจารณา

(1) เรื่องร้องทุกข์ที่มีลักษณะเป็นไปทางนโยบายโดยตรง ซึ่งรัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา

(2) เรื่องที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีมติเด็ดขาดแล้ว

(3) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว

(4) เรื่องที่ยังมิได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายครบขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดไว้

(5) เรื่องที่คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีที่มีการพบพยานหลักฐานใหม่ตามที่กำหนดในมาตรา 50

(6) เรื่องที่ผู้ร้องทุกข์ละทิ้งการร้องทุกข์ตามมาตรา 46

(7) เรื่องที่ขาดอายุความร้องทุกข์ ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขตามมาตรา 23

มาตรา 21 คำร้องทุกข์ต้อง

(1) มีชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์

(2) ระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องทุกข์พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามสมควรเกี่ยวกับเรื่องที่ร้องทุกข์

(3) ใช้ถ้อยคำสุภาพ

(4) ลงลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ ถ้าเป็นการยื่นร้องทุกข์แทนผู้อื่น จะต้องแนบใบมอบฉันทะให้ร้องทุกข์มาด้วย

มาตรา 22 คำร้องทุกข์ให้ยื่น ณ หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ หรือจะยื่นต่อกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์หรือกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ภูมิภาคคนหนึ่งคนใด หรือ